



Oikeusministeriö
Oikeus- ja sisäministeri

Pohjoismaiden neuvosto
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Tanska

Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen karkotuksia koskevasta pohjoismaisesta tiedonvaihtoyhteistyöstä (E10/2018)

Pohjoismaisella poliisiyhteistyöllä on pitkät perinteet läheisten ja luottamuksellisten suhteiden ylläpitämisessä viranomaisten välillä. Erityisesti tämä koskee raja-alueita kuten Juutinraumaa. Viranomaiset vaihtavat tarvittaessa jatkuvasti tietoja keskenään, jopa lyhyellä varoitusajalla ja kansallisen lainsäädännön tuella. Usein tiedonvaihto perustuu myös EU:ssa, Europolissa ja Schengen-yhteistyössä luotuihin järjestelmiin.

Yksi esimerkki virallisesta, tärkeän tiedon vaihdosta on Eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä (ECRIS), johon Ruotsi, Suomi ja Tanska osallistuvat. EU-oikeuden mukaan jokaisen EU-jäsenvaltion tulee ilmoittaa kyseisen järjestelmän kautta toiselle EU-valtiolle, jos se on antanut tämän maan kansalaista koskevan tuomion. Kaikki jäsenvaltiot tallentavat myös tietoa kaikista omille kansalaisille annetuista tuomioista, ja näiden tietojen tulee olla muiden jäsenvaltioiden käytettävissä pyydettyä. Parhaillaan kehitetään keskitettyä järjestelmää, jotta tulevaisuudessa olisi mahdollista paikantaa ja vaihtaa tietoa kolmannen maan kansalaisia koskevista tuomioista, joita on annettu EU:n jäsenvaltioissa.

Toinen esimerkki tehokkaasta tiedonvaihdosta EU:n rikosentorjuntaa hoitavien viranomaisten välillä on Europolin salatun sähköisen viestintäjärjestelmän kautta tapahtuva vaihto.

Eta-maiden kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillään on hyvin laajat oikeudet oleskella koko Eta-alueella. Tätä oikeutta voidaan rajoittaa vain yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen ja terveyteen liittyvillä syillä. Eta-kansalaisen tai

Eta-kansalaisen perheenjäsenen karkottaminen edellyttää siten, että kyseisen henkilön henkilökohtainen käytös aiheuttaa todellisen ja tosiasiallisen sekä riittävän vakavan uhan yhteiskunnan perustavaa laatua olevalle edulle. Aiempia rikostuomioita ei EU-säädösten mukaan voida sinänsä pitää riittävänä syynä Eta-valtion kansalaisen karkottamiseen alueelta. Karkotusmahdollisuus on siten rajallinen, mutta rikoksen tehnyt henkilö on tietysti aina haastettava oikeuteen ja asetettava vastuuseen teoistaan. Joissakin tapauksissa henkilö voidaan myös lähettää kotimaahansa tuomion täytäntöönpanoa varten.

Kolmannen maan kansalaiset, jotka eivät kuulu EU:n vapaan liikkuvuuden piiriin (toisin sanoen eivät ole Eta-kansalaisen perheenjäseniä), voidaan karkottaa, jos kyseinen henkilö on karkotettu toisesta Eta-maasta. Lisäksi vapaan liikkuvuuden piiriin kuulumattoman kolmannen maan kansalaisen oleskelulupa on mahdollista peruuttaa, jos yksi Eta-maa on tehnyt karkotuspäätöksen sillä perusteella, että kyseinen henkilö on vakava uhka yleiselle järjestykselle tai sisäiselle turvallisuudelle ja hänet on tuomittu päätöksen tehneessä maassa rikoksesta, josta seuraamuksena on vähintään yksi vuosi vankeutta. Tämä koskee myös henkilöitä, joita on syytä epäillä törkeästä rikoksesta tai joiden epäillään vahvojen perusteiden nojalla suunnittelevan tällaista rikosta. Lisäksi kansallinen lainsäädäntö Pohjoismaissa sisältää tietyiltä osin määräyksiä kolmannen maan kansalaisia koskevista erityisistä toimituksista riippuen siitä, miten muut Pohjoismaat ovat aiemmin menettelleet tai miten ne tulisivat menettelemään kyseistä henkilöä koskevassa maahantulo- tai karkotusasiassa.

Mikäli kolmannen maan kansalainen on karkotettu Schengen-valtiosta ja maahantulokiello päätetty, Schengenin tietojärjestelmään (SIS) on tehtävä merkintä. Maahantulokiellon saanut ja yhden Schengen-valtion SIS-järjestelmään rekisteröimä henkilö havaitaan tällöin maahantulotarkastuksessa ja häneltä evätään maahantulo, jos hän maahantulokiellon saatuaan yrittää matkustaa Schengen-alueelle. Sama koskee myös tilannetta, jossa kyseinen henkilö yrittää matkustaa Schengen-alueelle toisen Schengen-valtion kautta kuin sen, joka määräsi maahantulokiellon. Myönnettäessä oleskelulupia kolmannen maan kansalaisille tarkistetaan, löytyykö henkilö SIS-tietokannasta.

Pohjoismaiden hallitukset suojaavat henkilöiden oikeutta liikkua vapaasti Eta-alueella. Tämä oikeus on yksi EU-yhteistyön peruspilareista. Samalla

tulee ottaa huomioon yleinen järjestys ja turvallisuus maissamme. Viimeksi Lundissa 31. toukokuuta–1. kesäkuuta pidetyssä pohjoismaisessa oikeusministerikokouksessa ministerit keskustelivat muun muassa eri lainsäädäntöaloitteista rikosentorjunnan tehostamiseksi sekä pohjoismaisen poliisiyhteistyön ja viranomaisten välisen tiedonvaihdon tärkeydestä. Ministerit allekirjoittivat myös aiesopimuksen poliisiyhteistyön tiivistämisestä Pohjoismaissa. Yllä mainitut yhteistyömahdollisuudet ja -järjestelmät kuvaavat yhteistä pyrkimystämme tehdä maistamme mahdollisimman turvallisia kansalaisille. Näiden menetelmien kehittämiseksi tehdään jatkuvasti työtä. Pohjoismaiden hallitukset ovat erittäin aktiivisia tässä työssä ja pyrkivät EU- ja Schengen-yhteistyön puitteissa suojelemaan vapaata liikkuvuutta samalla, kun vahvistamme sisäistä turvallisuutta.

Morgan Johansson